

Research Paper

Prediction of Unproductive Behaviors of Female Second Year High School Students Based on Meta-Emotion, Androgynous Personality and Family Functioning

Ahmad Esmali^{1*}, Saba Asgharpoor²

1. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, University of Maragheh, Maragheh, Iran.
2. MA in Educational Psychology, Faculty of Education and Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

DOI: [10.22034/JMPR.2023.58187.5782](https://doi.org/10.22034/JMPR.2023.58187.5782)

URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_17350.html

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:
Unproductive Behaviors, Androgynous Personality, Meta-Emotion, Family Functioning

Received: 2023/08/29
Accepted: 2023/10/15
Available: 2024/05/13

The present study was conducted with the aim of investigating the prediction of unproductive behaviors of female second year high school students based on meta-emotion, androgynous personality and family functioning. This research is descriptive of the type of correlation studies. The statistical population of this research was the female students of the second year of high school in the academic year of 2022-2023 in Urmia city, their number was 7315, and from this population, using Morgan's table and using random cluster sampling method, the number 364 people were selected. To collect data, Rimex's non-productive academic behavior questionnaire (2012), Mitmansgraber et al.'s meta-emotion questionnaire (2009), Bam's gender role scale (1974) and Epstein et al.'s (2003) family functioning questionnaire were used. The data were analyzed with the Pearson's correlation and step-by-step regression analysis. The results of the research showed that there is a negative and significant relationship between positive meta-emotion and unproductive academic behaviors. there is a positive and significant relationship between negative meta-emotion and unproductive academic behaviors. There is a negative and significant relationship between androgynous personality and unproductive academic behaviors. There is a positive and significant relationship between family functioning and its components with academically unproductive behaviors. Also, the results of the regression analysis showed that androgynous personality with a coefficient of -0.28, family functioning with a coefficient of 0.20 and positive meta-emotion with a coefficient of -0.18 and negative meta-emotion with a coefficient of 0.12 are able to predict changes in academic unproductive behaviors ($p < 0.05$). According to the findings, it is suggested that counselors in schools should pay attention to personality aspects, extra-excitement and family functioning in students and design appropriate programs based on that to reduce academically unproductive behaviors.

* Corresponding Author: Ahmad Esmali
E-mail: esmaili147@gmail.com

پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه براساس فراهیجان، شخصیت آندروژنی و عملکرد خانواده

احمد اسمعیلی^{۱*}، صبا اصغرپور^۲

۱. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه مراغه، مراغه، ایران.
۲. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران.

DOI: [10.22034/JMPR.2023.58187.5782](https://doi.org/10.22034/JMPR.2023.58187.5782)

URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_17350.html

چکیده

مشخصات مقاله

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه براساس فراهیجان، شخصیت آندروژنی و عملکرد خانواده انجام شد. این پژوهش توصیفی از نوع مطالعات همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ در شهر ارومیه بود که تعداد آن‌ها ۷۳۱۵ نفر بودند. از این جامعه با استفاده جدول مورگان و به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای تعداد ۳۶۴ نفر انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه رفتارهای غیرمولد تحصیلی ریمکس (۲۰۱۲)، پرسشنامه فراهیجان میتمنسگرابر و همکاران (۲۰۰۹)، مقیاس نقش جنسیت بم (۱۹۷۴) و پرسشنامه سنجش عملکرد خانواده اپشتاین و همکاران (۲۰۰۳) استفاده شد. داده‌ها به کمک همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام تجزیه و تحلیل شدند. نتایج پژوهش نشان داد که بین فراهیجان مثبت با رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین فراهیجان منفی و رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین شخصیت آندروژنی با رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین عملکرد خانواده و مؤلفه‌های آن با رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که شخصیت آندروژنی با ضریب ۰/۲۸-، عملکرد خانواده با ضریب ۰/۲۰ و فراهیجان مثبت با ضریب ۰/۱۸- و فراهیجان منفی با ضریب ۰/۱۲ قادر به پیش‌بینی تغییرات رفتارهای غیرمولد تحصیلی هستند ($P < 0/05$). با توجه به یافته‌ها پیشنهاد می‌شود مشاوران در مدارس به جنبه‌های شخصیتی، فراهیجان و عملکرد خانواده در دانش‌آموزان توجه کرده و بر اساس آن برنامه‌های مناسبی برای کاهش رفتارهای غیرمولد تحصیلی طراحی کنند.

کلیدواژه‌ها:

رفتارهای غیرمولد، شخصیت آندروژنی، فراهیجان، عملکرد خانواده

دریافت شده: ۱۴۰۲/۰۶/۰۷

پذیرفته شده: ۱۴۰۲/۰۷/۲۳

منتشر شده: ۱۴۰۳/۰۲/۲۴

* نویسنده مسئول: احمد اسمعیلی
 رایانامه: esmaili147@gmail.com

مقدمه

رفتارهای غیرمولد^۱ به اعمال یا عادت‌هایی اطلاق می‌شود که افراد را از دستیابی به اهداف یا به حداکثر رساندن بهره‌وری خود باز می‌دارد یا مانع می‌شود. این رفتارها با تأثیر منفی آنها بر کارایی، پیشرفت و موفقیت کلی مشخص می‌شوند (نوردیا و هافزان^۲، ۲۰۲۲). رفتارهای غیرمولد طیف وسیعی از اقدامات را در بر می‌گیرد که بهره‌وری را تضعیف می‌کند. آنها می‌توانند شامل به تعویق انداختن تکلیف، حواس پرتی، کمال‌گرایی، مدیریت ضعیف زمان، منفی‌نگری، بلاتکلیفی، عدم تعیین هدف و موارد دیگر باشند (رزاقی و همکاران، ۲۰۲۳). شدت رفتارهای غیرمولد بسته به فراوانی، مدت و شدت درگیری در چنین رفتارهایی می‌تواند متفاوت باشد. برخی از افراد ممکن است گهگاه رفتارهای غیرمولد بدون عواقب قابل توجهی داشته باشند، در حالی که برخی دیگر ممکن است به طور مداوم این رفتارها را از خود نشان دهند که منجر به چالش‌های شدید بهره‌وری می‌شود. شدت همچنین می‌تواند به زمینه خاص و تأثیر این رفتارها بر اهداف شخصی یا حرفه‌ای بستگی داشته باشد (پارک^۳، ۲۰۲۳). بهره‌وری ارتباط تنگاتنگی با موفقیت در زمینه‌های مختلف زندگی از جمله کار، تحصیل، روابط و رشد شخصی دارد. با حذف یا به حداقل رساندن رفتارهای غیرمولد، افراد می‌توانند کارایی خود را به حداکثر برسانند، از زمان و منابع خود بهتر استفاده کنند و شانس خود را برای دستیابی به اهداف خود افزایش دهند (نوردیا و هافزان، ۲۰۲۲).

چندین دهه پژوهش‌ها نشان داده است که بروز رفتارهای غیرمولد مشکلی گسترده است که مؤسسه‌های آموزشی در سراسر جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (هندی و مونترگوت^۴، ۲۰۱۹). پیامدهای آن‌ها فرایندهای آموزشی را تضعیف می‌کند و باعث تأثیر منفی بر دانش‌آموزان، دانشجویان، معلمان، اعضای هیأت علمی، مدیریت مدرسه و دانشگاه می‌شود. به همین دلیل، رفتار غیرمولد به عنوان زمینه‌ای است که مورد توجه محققان علوم اجتماعی، روانشناسی، آموزش، اخلاق و جامعه‌شناسی، مدیران آموزشی، تصمیم‌گیرندگان قرار گرفته است (کوادرادو^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). رفتارهای غیرمولد، اعمالی بالقوه آسیب‌زا هستند که با اهداف مشروع افراد یا سازمان‌ها در تضاد هستند و رفتاری عامدانه است که هنجارهای یک سیستم را درهم می‌شکند و سلامت سیستم، اعضای آن یا هر دو را تهدید می‌کند (محمودنژاد و شیخ‌الاسلامی، ۱۳۹۸).

رفتارهای غیرمولد تحصیلی هدف اصلی مؤسسات آموزشی را که پرورش استانداردهای اخلاقی در دانش‌آموزان و دانشجویان است، تهدید می‌کند و نقطه مقابل ارزش‌ها و مقاصد تحصیلی هستند که به دو دسته تقسیم می‌شوند: رفتار غیرمولد تحصیلی دگرمحور (رفتارهایی که به دیگران آسیب می‌رساند) و رفتارهای غیرمولد تحصیلی خودمحور (رفتارهایی که خود دانش‌آموز را آزار می‌دهد) (اسچاگور^۶ و همکاران، ۲۰۱۶). شواهد پژوهشی

حاکی از آن است که رفتار غیرمولد تحصیلی مانع کسب موفقیت تحصیلی می‌شود و به فرآیند یادگیری آسیب می‌رساند (شکوهی و همکاران، ۱۴۰۰). آمارها حاکی از آن است که رفتار غیرمولد تحصیلی در میان دانش‌آموزان تمامی دوره‌های تحصیلی به شدت رایج است. با توجه به شیوع وسیع این پدیده و همچنین سیر صعودی در دوره‌های تحصیلی بالاتر، شناسایی علل و پیشایندهای این متغیر به ویژه در دوره‌های تحصیلی پایین‌تر بسیار مهم و درخور بررسی است (بلوچ^۷ و همکاران، ۲۰۱۷).

در زمینه ارتباط رفتار غیرمولد تحصیلی برخی پژوهش‌ها ارتباط معناداری بین این متغیر و متغیرهای عوامل فردی و همچون ذهن آگاهی، سبک‌های هویت، هویت اخلاقی و ویژگی‌های شخصیتی انجام داده‌اند (مهدی‌نژاد و غفاری، ۱۳۹۸). به طوری که بعضی از دانش‌آموزان برای کسب نمره بهتر احساس فشار می‌کنند و بعضی دچار کشمکش‌های تحصیلی هستند و تقلب را تنها راه موفقیت می‌دانند؛ به گونه‌ای که دانش‌آموزانی که دست به رفتارهای غیرمولد تحصیلی زده‌اند، گزارش دادند که کپی کردن تکالیف برای به دست آوردن بهترین رتبه، کارآمدترین روش ممکن بود (رابینسون و کوین^۸، ۱۹۹۹). به طوری که با توجه به مطالعات انجام گرفته، از دیگر متغیرهای مؤثر در کنارآیی با استرس و بحران‌های موجود در زندگی تحصیلی، فراهیجان است. در واقع هرگونه اشکال و نقص در تنظیم هیجان‌ها می‌تواند فرد را در برابر استرس و اختلالات روانی همچون افسردگی و اضطراب آسیب‌پذیر سازد. میتمنسرگرابر^۹ و همکاران (۲۰۰۹) فراهیجان را به صورت واکنشی هیجانی در مورد هیجان‌ات شخص تعریف می‌کنند مانند اضطراب در مورد خشم خود و دارای دو بعد فراهیجان مثبت و منفی می‌باشد. در ادبیات روان‌شناختی، فراهیجان می‌تواند به عنوان نیروی محرک تنظیم هیجان‌ها تلقی شود، زیرا تمایل به تغییر شدت، مدت یا تجربه‌ی هیجان‌ات بر اساس احساس ما دارد. در این راستا بارانی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی نشان دادند که هیجان تحصیلی هم به صورت مستقیم و هم به طور غیرمستقیم و از طریق کمک طلبی تحصیلی، پیش‌بینی کننده بی‌صدقاتی تحصیلی است و می‌تواند رفتارهای غیرمولد تحصیلی را تبیین کند. همچنین اسماعیلی (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای گزارش کرد که فرسودگی تحصیلی و اهمالکاری تحصیلی و رفتارهای غیرمولد تحصیلی با فراهیجان رابطه منفی معناداری وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که ۲۵ درصد از کل واریانس فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان و ۲۰ درصد از کل واریانس اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان به وسیله‌ی فراهیجان، مهارت‌های مقابله‌ای تبیین می‌شود. نیهوس^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۷) در مطالعه دیگری نشان دادند که دانش‌آموزانی که وقتی ارزش‌های وابسته به انجام تکالیف در مدرسه بالا باشد و عواطف وابسته به آن ارزشمند باشند، فراهیجان مرتبط با آن رشد خواهد کرد. در واقع فراهیجان مثبت می‌تواند احساس مثبت و غرور و

6. Schwager, Hülshager & Lang
7. Baloch
8. Robinson & Kuin
9. Mitmansgruber
10. Niehaus

1. unproductive behaviors
2. Norida & Hafzan
3. Park
4. Hendy & Montargot
5. Cuadrado

موفقیت را در فرد به دنبال داشته و میزان رفتارهای منفی تحصیلی را کاهش دهد.

پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد خاص تنها بر اساس فراهیجان چالش برانگیز است، زیرا رفتار تحت تأثیر طیف گسترده‌ای از عوامل، از جمله تفاوت‌های فردی، عوامل محیطی و ویژگی‌های شخصیتی است. لذا به نظر می‌رسد که ویژگی‌های شخصیتی یکی از متغیرهایی است در تبیین رفتارهای منفی تحصیلی در دانش‌آموزان نقش دارد و از جمله این صفات شخصیتی می‌توان به شخصیت آندروژنی (مردانگی و زنانگی) اشاره کرد. سازه آندروژنی در اوایل دهه ۱۹۷۰ توسط ساندرام معرفی و ارائه شد (کومولو، ۲۰۲۰). بهم (۱۹۷۴) منشأ تفاوت‌های روان‌شناختی بین دو جنس را مسائل و انتظارات اجتماعی و فرهنگی می‌داند و معتقد است این انتظارات، نقش‌های جنسیتی و رفتاری متفاوتی را برای دو جنس به دنبال دارد. نقش‌های جنسیتی، مجموعه انتظاراتی است که زنان و مردان بر اساس آن‌ها فکر، احساس و رفتار می‌کنند و با پیروی از آن‌ها در موقعیت‌های مختلف، مردانگی و زنانگی خود را تحقق می‌بخشند.

آندروژنی روانی (دوجنسیتی بودن) برای توصیف افرادی بکار می‌رود که سطوح بالایی از تصورات قالبی جنسیتی زنانه و ویژگی‌ها یا خصوصیات مردانه را دارند. برخی از محققان دریافته‌اند که تفاوت‌های جنسیتی در طی زمان کم‌رنگ شده است، لازم به ذکر است، زنان روز به روز کمتر با الگوهای سنتی در مورد نقش‌های جنسیتی مطابقت دارند و ممکن است این کاهش تفاوت‌های نقش‌های جنسیتی یکی از علل احتمالی رفتارهای منفی تحصیلی در مدارس باشد (رایت^۱، ۲۰۲۰). مارکستروم^۲ (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای در این زمینه نشان داد که در رابطه شخصیت آندروژنی و سلامت دانش‌آموزان انجام دادند؛ به این نتیجه دست یافتند که بین نقش جنسیتی دوگانه در دختران و پسران رابطه معناداری وجود دارد. همچنین ویل‌کو^۳ (۱۹۹۹) در مطالعه دیگری گزارش کرد که افراد دو جنسیت نما دارای حرمت خود بیشتر و منبع مهار درونی می‌باشند. از طرفی این افراد خشنودتر هستند و انگیزه پیشرفت بالایی دارند، دارای استقلال و انعطاف‌پذیری بالایی بوده و در نتیجه از سلامت بالایی نیز برخوردارند. حبیبی و فاطمی (۱۳۹۴) در پژوهشی در این زمینه نشان دادند که آندروژن بودن، بدون توجه به جنسیت بر تاب‌آوری مؤثر است. در واقع آندروژنی بودن می‌تواند نقش مهمی در تاب‌آوری دانش‌آموزان داشته باشد و عملکرد تحصیلی آن‌ها را بهبود بخشد. افراد با شخصیت آندروژنی ممکن است توانایی بالایی در ترکیب و تعادل بخشیدن به ویژگی‌های جنسیتی مختلف داشته باشند. این توانایی می‌تواند به تعامل در ارتباطات خانوادگی کمک کند و نقش مثبتی در بهبود روابط خانوادگی و عملکرد خانواده ایفا کند.

عملکرد یا کارایی خانواده^۵، تلاش مشترک برای حفظ سلامت و تعادل خانواده‌ها است و خانواده مطلوب یک منظومه باز بوده که اعضا به صورت

عاطفی به هم پیوسته هستند و برای هویت فردی خود هم تلاش می‌کنند و در چنین خانواده‌هایی همه اعضای کارهای محول شده به هم را به صورت کامل انجام می‌دهند و دارای عشق و علاقه به هم بوده و وظایف و کارکردهایشان را به نحو احسن و درست انجام می‌دهند و همچنین دارای وابستگی عاطفی بوده و هم‌زیستی مسالمت آمیزی با یکدیگر دارند (کالمجین و انک^۶، ۲۰۰۷). نظریه عملکرد خانواده بر اساس الگوی نظری مک آلیستر^۷ در مورد ارزیابی عملکرد خانواده به وجود آمده است و بر این اساس استوار است که در آن ساختار، سازماندهی و الگوی تبدیلی در خانواده بررسی می‌شود. اصول اساسی این الگو به این صورت است که ارتباط بین بخش‌ها و اجزای خانواده با یکدیگر، قابل جدا نبودن یک جز از اعضای خانواده از یکدیگر، نقش مهمی ساختار و الگوهای تعامل در خانواده‌ها در شکل دهی اعضای خانواده نقش اساسی دارد (مک آلیستر و مک‌کینین، ۲۰۰۹).

الگوی مک‌مستر، عملکرد خانواده را در سه دسته وظایف بنیادی (مهرورزی، عاطفه و نیازهای اولیه)، وظایف رشدی (شامل رشد فردی در کودکی، مسائل مربوط به خانواده، ازدواج و بارداری) و رویدادهای خطرآمیز (تصادف، بیکاری و بیماری) طبقه بندی می‌نماید. بر اساس الگوی مک‌مستر ابعاد مهم عملکرد خانواده شامل حل مسئله، ارتباطات، نقش‌ها، پاسخدهی عاطفی، آمیزش عاطفی و کنترل رفتار است (اپشتاین^۸، ۱۹۹۴). به طوری که الگوهای ارتباطی خانواده با سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان در ارتباط است. در این راستا سو^۹ و همکاران (۲۰۱۵) در مطالعه‌ای علل اثر منفی کنترل والدینی بر پیشرفت آموزشی فرزندان را طبقه بندی کرده‌اند. آنها تأکید دارند که کنترل والدینی به واسطه تأثیر مخرب بر تحول روانشناختی فرزندان، احساس خودمختاری، انگیزه مطالعه و راهبردهای پیشرفت را در فرزندان سرکوب می‌کند. باور آنها بر این است که کنترل آزردهنده والدین، فرزندان را از تجربه حل چالش‌ها به وسیله خودشان باز می‌دارد و احساس مثبت ابتکار عمل، خودمختاری و علاقه درونی را سلب می‌کند. همچنین مختاری و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیقی نشان دادند که ارتباط معنی داری بین عملکرد خانواده و اهمالکاری در دانش‌آموزان وجود دارد، بطوری که عملکرد نامطلوب خانواده با اهمالکاری بالاتر همراه است.

در حوزه تحقیقات مرتبط با رفتارهای غیرمولد تحصیلی، هنوز شکاف‌های پژوهشی قابل توجهی وجود دارد. عوامل مختلفی می‌توانند در پیش‌بینی این رفتارها نقش داشته باشند، از جمله فراهیجان، شخصیت آندروژنی و عملکرد خانواده. در حالی که تحقیقات موجود در مورد این عوامل به صورت جداگانه وجود دارد، نیاز به مطالعات جامع تری وجود دارد که تأثیر متقابل آنها بر رفتارهای غیرمولد را در میان این جمعیت دانش‌آموزان دختر بررسی کند. با انجام این تحقیق، می‌توان به طور دقیق‌تر عواملی که در پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد تحصیلی نقش دارند را شناسایی کرد. این شناخت دقیق‌تر به پژوهشگران کمک می‌کند تا برنامه‌ها و مداخلاتی را طراحی کنند که بتوانند

6. Kalmjin & Unk
7. Macalister
8. Epstein
9. Su

1. Kumlu
2. Wright
3. Markestrom
4. Wilcove
5. family functioning

پرسشنامه فراهیجان^۲: این پرسشنامه توسط میتمنسرگرابر و همکاران (۲۰۰۹) ساخته شده و دارای ۲۸ گویه و دو بعد هیجان مثبت و منفی را مورد سنجش قرار می‌دهد. حداقل و حداکثر نمره بر اساس لیکرت ۵ درجه‌ای برابر با ۲۸ و ۱۴۰ است. ضریب پایایی پرسشنامه توسط میتمنسرگرابر و همکاران برای بعد فراهیجان مثبت و منفی به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۸۵ گزارش شده است. روایی صوری این پرسشنامه مورد تأیید بوده و توسط پارسا و همکاران دو بعد آن از طریق تحلیل اکتشافی تأیید شده است و با مقیاس هوش عاطفی همبستگی مثبتی نشان داده است و برای کل مقیاس ضریب پایایی ۰/۸۹ به دست آمده است (الماسی، ۲۰۱۷). در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به دست آمد.

پرسشنامه نقش جنسیتی^۳: این پرسشنامه در سال ۱۹۷۴ توسط ساندرابم به منظور اندازه‌گیری سبک‌های شخصیتی مردانه، زنانه و آندروژنی در میان زنان و مردان ساخته شد. شامل ۶۰ صفت در مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت از نمره یک (هرگز تا نمره هفت همیشه) است. از این ۶۰ صفت، ۲۰ مورد نوعاً مردانه، ۲۰ مورد نوعاً زنانه و ۲۰ مورد خنثی هستند. موارد خنثی رفتار وابسته به جنسیت نیستند. افرادی که در این پرسشنامه از مقیاس مردانگی نمره بالا و از مقیاس زنانگی نمره پایین می‌گیرند، دارای نقش جنسیتی مردانه محسوب می‌شوند. افرادی که از مقیاس مردانه نمره پایین و از مقیاس زنانگی نمره بالا می‌گیرند، دارای نقش جنسیتی زنانه محسوب می‌آیند. همچنین کسانی که از هر دو مقیاس مردانه و زنانگی نمره بالا می‌گیرند، به عنوان دو جنسیتی یا آندروژنی طبقه بندی می‌شوند. برای محاسبه نمره هر بعد ابتدا نمره‌های ۲۰ صفت یا عبار مرتبط با آن جمع می‌شود، سپس آن نمره به ۲۰ تقسیم می‌شود. بنابراین در هر بعد نمره‌ای بین ۱ تا ۷ به دست می‌آید. اگر نمره مردانگی بالاتر از ۴/۹ و نمره زنانگی بالاتر از ۴/۹ باشد، در این صورت فرد در مقیاس بم به عنوان دو جنسیتی طبقه بندی می‌شود. ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس مردانگی ۰/۸۶ و برای مقیاس زنانگی ۰/۸۲ و پایایی بازآزمایی برای هر یک از دو مقیاس مردانگی و زنانگی ۰/۹۰ به دست آمده است (ظفرقلی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸). در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسشنامه سنجش عملکرد خانواده^۴: این مقیاس برای ارزیابی عملکرد خانواده با عنوان توصیف مدل مک‌مستر از عملکرد خانواده طراحی شده است. این ابزار توسط اپشتاین و همکاران (۲۰۰۳) تدوین شده است. این ابزار دارای ۵۳ سؤال است و ۷ مقیاس می‌باشد که ۶ بعد خانوادگی و یک بعد عملکرد کلی خانوادگی را می‌سنجد. هر سؤال به یکی از مقیاس‌ها یا ابعاد مربوط می‌شود که عملکرد سالم و ناسالم خانواده را توصیف می‌کنند. شیوه سنجش خانوادگی مک‌مستر شش بعد از عملکرد خانواده را می‌سنجد که این ۶ بعد عبارتند از: ۱- حل مسئله، ۲- ارتباطات، ۳- نقش‌ها، ۴- واکنش‌های عاطفی، ۵- آمیزش (درگیری) عاطفی و ۶- کنترل رفتار و یک مقیاس کلی است. همچنین توانایی خانواده را در سازش با حوزه‌ی وظیفه‌های خانوادگی بر روی

بهبود رفتارهای تحصیلی را تسهیل کنند. با توجه به اینکه رفتارهای غیرمولد تحصیلی، فراهیجان، و شخصیت آندروژنی تحت تأثیر هنجارهای فرهنگی و جنسیتی قرار می‌گیرند، اهمیت انجام تحقیقات در جمعیت‌های ایرانی و به ویژه در دختران بیشتر می‌شود. از آنجا که فرهنگ و ارزش‌های هر جامعه می‌تواند تأثیر قابل توجهی در رفتارها و شخصیت افراد داشته باشد، لازم است تحقیقات بیشتری در این زمینه در جمعیت دختران نوجوان ایرانی انجام شود. با توجه به موارد مطرح شده، سؤال اساسی پژوهش حاضر این است که آیا رفتارهای غیرمولد دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه براساس فراهیجان، شخصیت آندروژنی و عملکرد خانواده قابل پیش‌بینی است؟

روش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش پژوهش توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر ارومیه در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بودند که تعداد آن‌ها بر اساس گزارش اداره آموزش و پرورش ۷۳۱۵ نفر است که از این جامعه با استفاده جدول مورگان و به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای تعداد ۳۶۴ نفر انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفتند. به طوری که ابتدا از هر یک از دو ناحیه ۱ و ۲ شهر ارومیه تعداد ۴ مدرسه انتخاب و از هر پایه در هر مدرسه یک کلاس و در مجموع سه کلاس در پایه‌های دهم تا دوازدهم به روش تصادفی انتخاب و سپس با توجه به حجم جامعه پایه تحصیلی و ناحیه نسبت حجم نمونه محاسبه و در نهایت ۳۶۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. معیارهای ورود به پژوهش شامل اشتغال به تحصیلی در دوره دوم متوسطه مدارس شهر ارومیه و تمایل برای شرکت در پژوهش و ملاک‌های خروج از پژوهش نیز عدم دقت در تکمیل پرسشنامه‌ها بود. ملاحظات اخلاقی نیز شامل بی‌نام بودن ابزارهای پژوهش، محرمانه بودن اطلاعات و عدم تضاد محتوای پژوهش با ارزش‌های اخلاقی، فرهنگی و دینی جامعه بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام در برنامه SPSS نسخه ۲۱ انجام شد.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه رفتارهای غیرمولد^۱: این پرسشنامه توسط ریمکس (۲۰۱۲) تهیه شده و برای سنجش رفتارهای غیرمولد استفاده می‌شود. این پرسشنامه شامل ۵۸ ماده بوده طبقه‌های رفتاری مختلف را ارزیابی می‌کند. در این مقیاس از شرکت‌کنندگان خواسته می‌شود که فراوانی درگیر شدن در هر فعالیت را از هرگز (نمره ۱) تا هر روز (نمره ۵) مطابق طیف لیکرتی پنج درجه‌ای طبقه بندی کنند. تحلیل عامل اکتشافی ریمکس (۲۰۱۲) نشان می‌دهد این هشت بعد در کل ۵۶/۵۹ درصد از واریانس را تبیین می‌کند. پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمده است. همچنین در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

کرونیخ ۰/۹۴ گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونیخ ۰/۹۱ به دست آمد.

یافته‌ها

در این پژوهش ۳۶۴ دانش‌آموز دبیرستانی حضور داشتند. از میان آن‌ها ۳۴/۶۴ درصد در پایه دهم، ۳۳/۲۴ درصد در پایه یازدهم و ۳۲/۱۲ درصد نیز در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۱۷/۲۱ بود. جدول (۱) شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرت به صورت کاملاً موافقم نمره ۱، موافقم نمره ۲، مخالفم نمره ۳ و کاملاً مخالفم نمره ۴ مشخص می‌نماید. برای نمره‌گذاری تمام پاسخ‌ها از یک تا چهار کدگذاری می‌شوند. حداقل و حداکثر نمره کل مقیاس برابر با ۵۳ و ۲۱۲ است. نمره بالاتر نشان دهنده کارکرد ناسالم است و نمره پایین‌تر کارکرد سالم خانواده را نشان می‌دهد. یوسفی (۱۳۹۱) روایی همگرای این مقیاس را با پرسشنامه الگوهای ارتباطی، پرسشنامه کانون مهار، خرده مقیاس‌های واکنش عاطفی و امتزاج با دیگران به ترتیب ۰/۴۱/۴۳، ۰/۳۶ و ۰/۴۶ - به دست آورد که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار بود. در ایران زاده‌محمدی و ملک‌خسروی (۱۳۸۵) پایایی پرسشنامه را به روش آلفای

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

آزمون کالموگروف-اسمیرنف		انحراف استاندارد	میانگین	بیشینه	کمینه	متغیر
معنی داری	آماره					
۰/۱۳۲	۰/۱۲۳	۱۹/۱۳	۹۶/۲۶	۱۵۶	۵۵	رفتارهای غیرمولد تحصیلی
۰/۰۰۷	۰/۱۳۲	۱۰/۰۵	۳۲/۸۸	۵۶	۱۳	فراهیجان مثبت
۰/۰۷۵	۰/۱۳۰	۹/۵۴	۵۰/۴۴	۶۸	۱۴	فراهیجان منفی
۰/۱۶۴	۰/۱۱۹	۲/۱۹	۱۷/۱۰	۲۱	۱۱	آندروژنی
۰/۲۰۰	۰/۰۷۶	۱۲/۰۸	۱۲۳/۳۶	۱۶۳	۶۳	عملکرد کلی خانواده

۲/۵۰ است و این نتیجه نشان می‌دهد که پیش‌فرض استقلال باقیمانده‌ها رعایت شده است و همبستگی چشمگیری بین خطاها وجود ندارد. بررسی شاخص VIF (بیشتر از ۱۰) و شاخص تحمل (کمتر از ۰/۱) نشان داد که شاخص‌های VIF و تحمل در هر یک از متغیرهای پیش‌بین در حد مطلوب است و بین متغیرهای پیش‌بین همبستگی‌های بزرگ وجود ندارد و هم‌خطی جدی مشهود نیست. (هر چه پارامتر تحمل به عدد یک نزدیک تر باشد، احتمال وجود هم‌خطی چندگانه کمتر است). جدول (۲) ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

با توجه به جدول (۱) میانگین رفتارهای غیرمولد تحصیلی ۹۶/۲۶، فراهیجان مثبت و فراهیجان منفی به ترتیب ۳۲/۸۸ و ۵۰/۴۴ است. همچنین میانگین آندروژنی برابر با ۱۷/۱۰ و عملکرد کلی خانواده برابر با ۱۲۳/۳۶ بود. می‌باشد. نتایج آزمون کالموگروف-اسمیرنف در جدول (۱) نیز نشان داد که توزیع داده‌ها برای متغیرهای پژوهش نرمال می‌باشد و پیش‌فرض نرمال بودن داده‌ها برقرار بود. برای بررسی داده‌های پرت تک متغیری داده‌ها از تبدیل نمرات خام به نمرات استاندارد و بررسی نمرات Z بزرگتر از ۲/۵ نشان داد که داده پرت تک متغیری وجود ندارد. برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها، از آماره دوربین-واتسون استفاده شد که مقدار آن برابر با ۱/۸۱ بود که بین ۱/۵۰ تا

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرها

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱. فراهیجان مثبت	۱				
۲. فراهیجان منفی	۰/۰۲	۱			
۳. آندروژنی	۰/۱۹**	-۰/۱۳*	۱		
۴. عملکرد خانواده	۰/۲۶**	-۰/۱۹**	۰/۲۳***	۱	
۵. رفتار غیرمولد تحصیلی	-۰/۱۶**	۰/۱۴**	-۰/۳۱**	۰/۲۱*	۱

همچنین، بین شخصیت آندروژنی با رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در واقع با افزایش شخصیت آندروژنی، میزان رفتارهای غیرمولد تحصیلی کاهش می‌یابد. همچنین بین مردانگی و زنانگی با رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه‌ای مشاهده نشد. بعلاوه، بین عملکرد خانواده با رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در واقع با

با توجه به جدول (۲) بین فراهیجان مثبت با رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین بین فراهیجان منفی و رفتارهای غیرمولد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در واقع با افزایش فراهیجان مثبت، میزان رفتارهای غیرمولد تحصیلی نیز افزایش یافته و با افزایش فراهیجان منفی، میزان رفتارهای غیرمولد تحصیلی کاهش می‌یابد.

شده است. در رگرسیون چندگانه گام به گام متغیرهای مستقل یک به یک و به ترتیب اهمیت و داشتن بیشترین رابطه وارد مدل می‌شوند. یعنی ورود متغیرها یک به یک صورت می‌گیرد. نتایج تحلیل در جداول ذیل نشان داده شده است.

افزایش عملکرد خانواده، میزان رفتارهای غیرمولد تحصیلی افزایش می‌یابد (نمرات بالاتر نشان دهنده عملکرد ضعیف خانواده و نمرات کمتر نشان دهنده عملکرد بهتر خانواده است).

برای تعیین نقش هر یک از متغیرهای فراهیجان، شخصیت آندروژنی و عملکرد خانواده در پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد دانش‌آموزان از تحلیل رگرسیون چندگانه گام به گام استفاده شد که نتایج آن در جدول (۳) ارائه

جدول ۳: خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد

گام	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین چندگانه	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۳۱	۰/۰۹	۰/۰۹	۱۸/۲۰
۲	۰/۳۹	۰/۱۵	۰/۱۴	۱۷/۶۶
۳	۰/۴۳	۰/۱۸	۰/۱۷	۱۷/۳۵
۴	۰/۴۴	۰/۱۹	۰/۱۹	۱۷/۲۳

گام ۱: آندروژنی

گام دوم: آندروژنی، عملکرد خانواده

گام سوم: آندروژنی، عملکرد خانواده، فراهیجان مثبت

گام چهارم: آندروژنی، عملکرد خانواده، فراهیجان مثبت، فراهیجان منفی

درصد، متغیر رفتارهای غیرمولد تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند و در نهایت در گام چهارم با اضافه شدن متغیر فراهیجان منفی به متغیرهای گام‌های قبلی با هم، به اندازه ۱۹ درصد قادر به پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد در دانش‌آموزان هستند. در جدول (۴) سهم هر یک از متغیرهای وارد شده به مدل در پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد را در دانش‌آموزان نشان داده شده است.

با توجه به جدول (۳) در گام اول شخصیت آندروژنی، به اندازه ۹ درصد متغیر رفتارهای غیرمولد را پیش‌بینی می‌کند. در گام دوم با اضافه شدن عملکرد خانواده به شخصیت آندروژنی، این دو متغیر با هم، به اندازه ۱۵ درصد رفتارهای غیرمولد تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند. در گام سوم با اضافه شدن فراهیجان مثبت به شخصیت آندروژنی و عملکرد خانواده، با هم به اندازه ۱۸

جدول ۴: خلاصه نتایج ضرایب رگرسیون برای پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد تحصیلی

مدل	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد		سطح معناداری
		B	t	
گام ۱	شخصیت آندروژنی	۰/۴۳	-۰/۳۱	۰/۰۰۱
گام ۲	شخصیت آندروژنی	۰/۴۲	-۰/۲۹	۰/۰۰۱
	عملکرد خانواده	۰/۰۶	۰/۲۳	۰/۰۰۱
گام ۳	شخصیت آندروژنی	۰/۴۱	-۰/۲۹	۰/۰۰۱
	عملکرد خانواده	۰/۰۶	۰/۲۰	۰/۰۰۱
گام ۴	فراهیجان مثبت	۰/۰۹	-۰/۱۸	۰/۰۰۱
	شخصیت آندروژنی	۰/۴۱	-۰/۲۸	۰/۰۰۱
گام ۴	عملکرد خانواده	۰/۰۶	۰/۲۰	۰/۰۰۱
	فراهیجان مثبت	۰/۰۹	-۰/۱۸	۰/۰۰۱
	فراهیجان منفی	۰/۰۹	۰/۱۲	۰/۰۱

های غیر مفید با آن کنار بیاید. از سوی دیگر، فراهیجان‌های مثبت، مانند غرور یا شفقت به خود، می‌توانند رفتارهای سازنده‌ای مانند پشتکار و تلاش را تحریک کنند. به عنوان مثال، دانش‌آموزی که به موفقیت‌های تحصیلی خود احساس غرور می‌کند، ممکن است انگیزه ادامه کار سخت و تلاش برای موفقیت داشته باشد (کمالی نسب و محمدخانی، ۲۰۱۸). از سویی، دانش‌آموزانی که دارای فراهیجان مثبت هستند ممکن است بتوانند اطلاعات را به طور کارآمدتر و موثرتر پردازش کنند که منجر به مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسئله بهتر می‌شود. از سوی دیگر، دانش‌آموزانی که دارای فراهیجان منفی هستند ممکن است بار شناختی و مشکل در پردازش اطلاعات را تجربه کنند که ممکن است منجر به رفتارهای غیرمولد شود (تینگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۷). افراد با فراهیجان مثبت، ممکن است به احتمال بیشتری جهت‌گیری تسلط را اتخاذ کنند و به جای کسب نمرات خوب، بر یادگیری و بهبود تمرکز کنند. این جهت‌گیری ممکن است به رفتارهای مولدتری مانند کمک گرفتن در صورت نیاز و درگیر شدن در راهبردهای یادگیری فعال منجر شود. با این حال، افراد با فراهیجان منفی، ممکن است تمایل بیشتری به اتخاذ یک جهت‌گیری عملکرد داشته باشند و بر کسب نمرات خوب به قیمت یادگیری تمرکز کنند، که ممکن است منجر به رفتارهای غیرمولد شود (پکران و لنینبریک-گارسیا، ۲۰۱۲).

در تبیین تاثیر شخصیت‌اندروژنی بر رفتارهای غیرمولد تحصیلی می‌توان مطرح ساخت که افراد اندروژن در مقایسه با افرادی که از نظر ویژگی‌های شخصیتی کلیشه‌ای مردانه یا زنانه دارند، بهتر می‌توانند استرس را مدیریت کنند و با احساسات منفی کنار بیایند. این ممکن است به این دلیل باشد که افراد اندروژن در بیان احساسات و رفتارهای خود انعطاف بیشتری دارند و می‌توانند از طیف وسیع‌تری از راهبردهای مقابله‌ای استفاده کنند که می‌تواند در کاهش گرایش افراد به رفتارهای غیرمولد تحصیلی اثرگذار باشد (گارتزیا^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). این افراد ممکن است به دلیل توانایی خود در ایجاد تعادل بین فعالیت‌ها و مسئولیت‌های سنتی مردانه و زنانه، برای مدیریت مؤثر زمان خود مجهزتر باشند. این می‌تواند منجر به کاهش رفتارهای غیرمولد مانند اهمال کاری یا مدیریت ضعیف زمان شود. همچنین، ممکن است افراد با ویژگی‌های اندروژنی به دلیل توانایی در بیان ویژگی‌های سنتی مردانه و زنانه، خودپنداره مثبت تری داشته باشند. این می‌تواند منجر به عزت نفس و اعتماد به نفس بیشتر شود، که می‌تواند به آنها کمک کند از رفتارهای غیرمولد مانند شک به خود یا خودسرزنی اجتناب کنند (بوشان^۶، ۲۰۲۰). علاوه بر این، این افراد به احتمال زیادی توانایی بیشتری برای برقراری ارتباط با دیگران و ایجاد روابط مثبت داشته باشند. این می‌تواند منجر به سیستم حمایت اجتماعی بهتری شود که می‌تواند به کاهش استرس و احساسات منفی و در نهایت کاهش احتمال رفتارهای غیرمولد کمک کند. داشتن روابط مثبت با همسالان و مربیان می‌تواند منجر به سطوح

با توجه به جدول (۴) متغیر شخصیت‌اندروژنی با ضریب بتای استاندارد منفی $\beta = -0.28$ نیرومندترین متغیر در پیش‌بینی و دارای ۲۸ درصد سهم و پس از آن متغیر عملکرد خانواده به صورت مثبت با بتای استاندارد 0.20 و $\beta = 0.20$ درصد نقش، بعد از متغیر فراهیجان مثبت به صورت منفی با بتای استاندارد 0.18 ، $\beta = 0.18$ درصد نقش و در نهایت فراهیجان منفی با بتای استاندارد مثبت 0.12 ، $\beta = 0.12$ درصد سهم، در تبیین رفتارهای غیرمولد تحصیلی نقش دارند. بنابراین بررسی ضرایب بتا نشان داد شخصیت‌اندروژنی، عملکرد خانواده و مؤلفه‌های آن و فراهیجان به صورت مثبت و منفی قادر به پیش‌بینی تغییرات رفتارهای غیرمولد تحصیلی بودند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی رفتارهای غیرمولد دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه براساس فراهیجان، شخصیت‌اندروژنی و عملکرد خانواده بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که فراهیجان مثبت و منفی، شخصیت‌اندروژنی، و عملکرد خانواده قادر به پیش‌بینی تغییرات رفتارهای غیرمولد تحصیلی هستند. بطوری که فراهیجان مثبت و شخصیت‌اندروژنی نقش منفی و معنی‌دار و عملکرد خانواده و فراهیجان منفی نقش مثبت و معنی‌داری در رفتارهای غیرمولد تحصیلی داشتند. به عبارت دیگر، افزایش نمرات فراهیجان مثبت و شخصیت‌اندروژنی منجر به کاهش رفتارهای غیرمولد تحصیلی دانش‌آموزان و بالعکس می‌گردد. همچنین، افزایش نمرات عملکرد خانواده (نمرات بالا حاکی از عملکرد نامطلوب خانواده است) فراهیجان منفی منجر به افزایش رفتارهای غیرمولد تحصیلی دانش‌آموزان می‌گردد. این یافته با بخشی از یافته‌های کشت‌ورزکننداری و همکاران (۱۴۰۰)، مک‌ترنان^۱ و همکاران (۲۰۱۹)، بارانی و همکاران (۱۳۹۸)، مختاری و همکاران (۱۴۰۲)، مارکستروم (۲۰۰۴)، نیهوس و همکاران (۲۰۱۷) و سو و همکاران (۲۰۱۵) همسویی دارد.

در تبیین تاثیر فراهیجان بر رفتارهای غیرمولد تحصیلی می‌توان مطرح ساخت که فراهیجان‌ها می‌توانند سازگار یا ناسازگار باشند. فراهیجان‌های تطبیقی‌انگیزی هستند که به افراد کمک می‌کنند تا احساسات خود را به شیوه‌ای سالم تنظیم کنند، مانند شفقت به خود یا انتقاد سازنده. از سوی دیگر، فراهیجان‌ها ناسازگار می‌توانند منجر به پیامدهای منفی مانند سرزنش خود یا نشخوار فکری شود. دانش‌آموزی که از مطالعه نکردن کافی احساس گناه یا شرم می‌کند، ممکن است به طور کلی از مطالعه اجتناب کند، که فقط احساسات منفی را تقویت می‌کند و منجر به رفتار غیرمولد بیشتر می‌شود (وونگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). فراهیجان منفی، مانند احساس گناه، شرم، یا سرزنش خود، زمانی ایجاد می‌شوند که دانش‌آموزان احساس کنند که انتظارات خود یا دیگران را برآورده نکرده‌اند. سپس این احساسات می‌تواند منجر به رفتارهای غیرمولد مانند به تعویق انداختن، اجتناب یا حواس‌پرتی شود، زیرا دانش‌آموز سعی می‌کند از هیجان منفی دوری کند یا به روش

1. McTernan
2. Wong
3. Tyng

4. Pekrun & Linnenbrink-Garcia
5. Gartzia
6. Bhushan

پژوهش حاضر مقایسه گردد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی نقش متغیرهای واسطه‌ای و علی بر رفتارهای غیرمولد تحصیلی در مدارس نیز بررسی شود و بر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نیز توجه گردد. به مسئولان آموزش و پرورش پیشنهاد می‌شود که دوره‌ها و کارگاه‌هایی برای نوجوانان در زمینه کاهش رفتارهای غیرمولد تحصیلی برگزار کنند و بیشتر به نقش فراهیجان، شخصیت‌آندروژنی و عملکرد خانواده توجه کنند و راهکارهایی برای این متغیر برای کاهش رفتارهای غیرمولد ارائه دهند.

تشکر و قدردانی

از تمامی شرکت‌کنندگان پژوهش و کسانی که در مراحل مختلف یاری‌گر اجرای مطالعه بودند، صمیمانه سپاسگزاری می‌گردد.

منابع

- اسماعیلی، فرحناز. (۱۳۹۵). نقش فراهیجان، مهارت‌های مقابله‌ای و خودبخشنی در پیش‌بینی اهمالکاری تحصیلی و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه اردبیل.
- بارانی، حمید؛ فولادچنگ، محبوبه؛ درخشان، معراج. (۱۳۹۸). رابطه ذهن آگاهی و بی‌صدافتی تحصیلی: نقش واسطه‌گری امید تحصیلی. *مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۱(۲)، ۵۰-۷۰.
- حبیبی، حمدالله؛ و فاطمی، ماریا. (۱۳۹۴). بررسی رابطه جنس و نقش جنسیتی با میزان تاب‌آوری. *مطالعات روانشناختی*، ۱۱(۲)، ۳۲-۴۵.
- زاده محمدی، علی؛ ملک خسروی، غلام. (۱۳۸۵). بررسی مقدماتی و ویژگی‌های روانسنجی و اعتباریابی مقیاس سنجش کارکرد خانواده. *فصلنامه خانواده‌پژوهشی*، ۵(۲)، ۶۹-۸۹.
- شکوهی، محمدجعفر؛ امیریان زاده، مژگان؛ کشت‌ورزکندازی، احسان. (۱۴۰۰). رابطه ذهن آگاهی با رفتار غیرمولد تحصیلی: نقش واسطه‌ای خودپنداشت تحصیلی. *مجله پژوهش‌های برنامه‌دستی*، ۱۱(۲)، ۱۷۸-۲۰۸.
- ظفرقلی‌زاده، نسیم؛ خادمی، علی؛ تسبیح‌سازان مشهدی، رضا. (۱۳۹۸). نقش خردمندی شناختی، معنوی و عاطفی و شخصیت‌آندروژنی در سلامت زناشویی زنان متأهل. *مجله مطالعات اسلامی در حوزه سلامت*، ۳(۴)، ۸۹-۱۰۶.
- کشت‌ورزکندازی، احسان؛ رضایی‌فرد، اکبر؛ توماج، عبدالجلال. (۱۴۰۰). نقش واسطه‌ای خودپنداره تحصیلی در رابطه بین امید به تحصیل و رفتار غیرمولد تحصیلی. *مجله روانشناسی*، ۲۵(۳)، ۴۹۱-۵۱۰.
- محمودنژاد، خاتون؛ و شیخ‌الاسلامی، راضیه. (۱۳۹۸). اثربخشی روش آموزشی «بحث معماحور» بر ارتقای شایستگی اخلاقی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۱(۱)، ۶۲-۸۰.
- مختاری، محمدرضا، شجاعی جشوقانی، ریحانه و چوبگین، علیرضا. (۱۴۰۲). بررسی رابطه مؤلفه‌های سه‌گانه باورهای انگیزشی و عملکرد خانواده با اهمال‌کاری تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه دوره دوم برخوار. *پویا در آموزش علوم تربیتی و مشاوره*، ۱۸(۱۸)، ۲۳۲-۲۱۰.
- مهید، مینا؛ فولادچنگ، محبوبه. (۱۳۹۶). رابطه بین بیش‌درگیری والدین و رفتار غیرمولد تحصیلی فرزندان. *مجله روانشناسی*، ۲۱(۴)، ۴۲۹-۴۴۲.

بالاتر انگیزه و مشارکت در محیط‌های تحصیلی شود که می‌تواند منجر به نتایج تحصیلی بهتر شود (لیپینسکا-گروبلنی و واسیک، ۲۰۱۰).

در تبیین تاثیر عملکرد خانواده بر رفتارهای غیرمولد تحصیلی می‌توان مطرح ساخت که عملکرد خانواده ساختار پیچیده‌ای است که می‌تواند بر جنبه‌های مختلف زندگی افراد از جمله موفقیت تحصیلی و رفاه آنها تأثیر بگذارد. اعضای خانواده که به طور مؤثر یا مکرر ارتباط برقرار نمی‌کنند ممکن است دچار سوء تفاهم، تنش و تعارض شوند که می‌تواند به احساسات منفی و رفتارهای غیرمولد کمک کند. خانواده‌هایی با پویایی منفی مانند سطوح بالای تعارض، انتقاد یا درگیری بیش از حد می‌توانند به احساسات منفی و استرس کمک کنند که می‌تواند منجر به رفتارهای غیرمولد شود. فقدان ساختار در محیط خانواده می‌تواند منجر به مشکلاتی در مدیریت زمان و سازمان شود که می‌تواند منجر به اهمال‌کاری یا مدیریت ضعیف زمان شود. خانواده‌هایی که توقعات غیر واقعی یا بیش از حد بالایی برای موفقیت تحصیلی و شخصی دارند، ممکن است در ایجاد احساس فشار، اضطراب و استرس نقش داشته باشند که می‌تواند موجب رفتارهای غیرمولد شود (نیک‌پور و همکاران، ۲۰۲۲). از سویی، ارزش‌های فرهنگی خانواده می‌تواند نقش بسزایی در شکل‌دهی نگرش و رفتار کودکان نسبت به موفقیت و پیشرفت تحصیلی داشته باشد. خانواده‌هایی که ارزش‌هایی مانند جمع‌گرایی یا اطاعت از قدرت را در اولویت قرار می‌دهند، ممکن است محیطی ایجاد کنند که بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی تأکید زیادی دارد که می‌تواند منجر به احساس فشار و استرس و رفتارهای غیرمولد تحصیلی شود (اکرم‌ن و براون، ۲۰۱۰). رفتارهای غیرمولد تحصیلی، به عنوان هر کمک غیرمجاز یا منفعت غیرقانونی برای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تعریف و به صورت رفتارهای غیراخلاقی و غیرقانونی، که فرد طی آزمون توانایی و دانش نشان می‌دهد، مفهوم‌پردازی شده است. در واقع عوامل مختلفی می‌توانند بر رفتارهای غیرمولد در دانش‌آموزان نقش داشته باشند که یافته‌ها نشان داد شخصیت‌آندروژنی می‌تواند به عنوان نقش دوجنسیتی بر رفتارهای غیرمولد تأثیر داشته و باعث کاهش رفتارهای غیرمولد شود. همچنین عملکرد خانواده مطلوب می‌تواند در این زمینه رفتارهای تحصیلی منفی را بهبود بخشد و از سویی فراهیجان به صورت مثبت و کاهش فراهیجان‌های منفی می‌تواند رفتارهای غیرمولد تحصیلی را در دانش‌آموزان را بهبود بخشد. این پژوهش نیز همانند سایر تحقیقات دارای محدودیت‌هایی بود. از آنجایی که یافته‌های پژوهش بر اساس مقیاس‌های خود گزارش‌دهی بود و گزارش‌های شخصی در پرسشنامه‌ها اصولاً به دلیل یافته‌های ناخودآگاه، تعصب در پاسخ‌دهی بیشتر مستعد تحریف هستند و این ممکن است نتایج پژوهش را به مخاطره بیندازد. همچنین، این پژوهش بر روی دانش‌آموزان دختر انجام گرفته است که در تعمیم یافته‌ها به دانش‌آموزان پسر باید احتیاط نمود. از محدودیت‌های دیگر پژوهش عدم کنترل متغیرهای جمعیت‌شناختی از جمله وضعیت اجتماعی و اقتصادی و هوشبهر است که می‌تواند بر رفتارهای غیرمولد تحصیلی تأثیرگذار باشد. پیشنهاد می‌شود از سایر روش‌های پژوهشی مانند مصاحبه نیز برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شود و یافته‌های آن با نتایج

- Lipińska-Grobelny, A., & Wasiak, K. (2010). Job satisfaction and gender identity of women managers and non-managers. *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health*, 23(2), 161-166.
- Macalister, M., & Mackenin, J. (2009). The importance of teaching and learning resilience in the health disciplines: a critical review of the literature. *Nurse Educ Today*, 29(4), 371-379.
- Markestrom, N. (2004). *Androgyny and its relation to adolescent psychological well being: A review of the literature*. Behavioral Science
- McTernan, M., Love, P., & Rettinger, D. (2019). The influence of personality on the decision to cheat. *Ethics & Behavior*, 24, 53-72.
- Mitmansgruber, H., Beck, T.N., Höfer, S., Schübler, G. (2009). When you don't like what you feel: Experiential avoidance, mindfulness and meta-emotion in emotion regulation. *Pers Individ Dif*, 46(4), 448-5
- Niehaus, K., Matthew JI, Rogelberg, S. (2016). School connectedness and valuing as predictors of high school completion and postsecondary attendance among Latino youth. *Contemporary Educational Psychology*, 44, 54-67
- Nikookar, H., Mahdian, H., & Motlagh, M. G. (2022). Structural Relationships between Mindfulness and Family Functioning with Academic Procrastination Mediated in Adaptation in Male Students. *Islamic Life Journal*, 5(4), 212-221.
- Norida, A., & Hafzan, A. (2022). Hubungan Antara Personaliti Dan Persepsi Terhadap Tingkah Laku Kerja Tidak Produktif Dalam Kalangan Pekerja Industri: Kajian Literatur (Relationship between Personalities and Perceptions towards Unproductive Behavior among Industrial Workers: A Literatur. *Journal of Human Capital Development (JHCD)*, 14(1).
- Park, S. (2023). Discovering Unproductive Learning Patterns of Wheel-spinning Students in Intelligent Tutors Using Cluster Analysis. *TechTrends*, 1-9.
- Pekrun, R., & Linnenbrink-Garcia, L. (2012). Academic emotions and student engagement. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 259-282). Springer.
- Razaghi, P., Talepasand, S., & Rahimianbogor, E. (2023). The effectiveness of social responsibility-based education on students' unproductive academic behaviors. *Iranian Journal of Educational Society*, 9(1), 1-10.
- Rimkus, L. K. (2012). *A new measure of counterproductive student behavior*. M.A. Thesis. The Faculty of the Department of Psychology, East Carolina Un
- Robinson, V. M. J., & Kuin, L. M. (1999). The explanation of practice: Why Chinese students copy assignments. *Qualitative Studies in Education*, 12, 193-210
- Schwager, I. T. L., Hülsheger, U. R. & Lang, J. W. B. (2016). Be aware to be on the square: Mindfulness and counterproductive academic behavior. *Personality and Individual Differences*, 93, 74-79.
- Su, Y., Doerr, H. S., Johnson, W., Shi, J., & Spinath, F. M. (2015). The role of parental control in predicting school achievement independent of intelligence. *Learning and Individual Differences*, 37, 203-209
- مهدی‌نژاد، زهرا؛ و غفاری، مجید. (۱۳۹۸). سبک‌های هویت و رفتار غیرمولد تحصیلی: نقش واسطه‌ای تعهد و خودنظم‌جویی رفتاری. *مجله روانشناسی تحولی*، ۱۶(۶۱)، ۲۳-۳۶.
- یوسفی، ناصر. (۱۳۹۱). بررسی شاخص‌های روانسنجی مقیاس‌های شیوه‌ی سنجش خانوادگی مک‌مستر. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۷(۳)، ۸۵-۱۱۴.
- Ackerman, B. P., & Brown, E. D. (2010). Family functioning and children's academic achievement: An examination of families with a child with ADHD. *Journal of Attention Disorders*, 13(2), 157-167.
- Almasi, N. G. (2017). The relationship of meta-emotion dimensions and positive and negative symptoms in the patients of chronic schizophrenia. *Journal of Behavioral and Brain Science*, 7(02), 62.
- Baloch, M. A., Meng, F., Xu, Z., Cepeda-Carrion, I., & Bari, M. W. (2017). Dark triad perceptions of organizational politics and counterproductive work behaviors: The moderating effect of political skills. *Frontiers in psychology*, 8, 1972
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155-162.
- Bhushan, R. (2020). Mahesh Dattani's Dance Like a Man: A Depiction of the Trials and Tribulations of an Androgynous Personality. *Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*, 12(5).
- Cuadrado, D., Salgado, J. F. & Moscoso, S. (2020). Personality, Intelligence, and Counterproductive Academic Behaviors: A Meta-Analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*. Advance online publication.
- Epstein, N. B., Ryan, C.E. Bishop, D. S., Miller, I.W., & Keitner, G.I. (2003). *The Macmaster model: A view of healthy family functioning*. In F. Walsh (Ed). Normal family processes (3rd ed., pp.581-607). New York: Guilford Press.
- Gartzia, L., Pizarro, J., & Baniandres, J. (2018). Emotional androgyny: A preventive factor of psychosocial risks at work?. *Frontiers in psychology*, 9, 2144.
- Hendy, N. T. & Montargot, N. (2019). Understanding academic dishonesty among business school students in France using the theory of planned behavior. *The International Journal of Management Education*, 17, 85-93.
- Kalmjin, M., & Uunk, W. (2007), Regional Differences in Europe and the Social Consequences of Divorce: A Test of the Stigmatization Hypothesis. *Social Science Research*, 36: 447-468.
- Kamalinassab, Z., & Mohammadkhani, P. (2018). A comparison of self-compassion and self-esteem based on their relationship with adaptive and maladaptive emotion regulation strategies. *Practice in Clinical Psychology*, 6(1), 9-20.
- Kumlu, E. (2020). Unveiling the Implicit Political Agenda: A Comparative Analysis of the Construction of Gender Roles in Grimm's Ashputtel and Giuseppe Pitre's the Magical Little Date Tree. *Litera*, 30(1), 155-75.

- Ting, L. F., Guo, X. M., Yang, Y., & Wang, Z. (2017). The relationship between negative rumination and unhealthy behaviors in Chinese medical students: The mediating role of cognitive load and information processing difficulties. *BMC Public Health*, 17(1), 1-10. [The image shows a watermark logo for the Institute of Human Sciences and Studies. It features a central sunburst or starburst design with multiple points. Below the design, the text 'پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی' \(Institute of Human Sciences and Studies\) is written in Persian calligraphy. Underneath that, 'پرتال جامع علوم انسانی' \(General Portal of Human Sciences\) is also written in Persian calligraphy.](https://doi.org/10.1186/Wong, C. S., Wong, P. M., & Peng, K. (2018). The influence of emotional intelligence on academic stress and academic performance among adolescents: The moderating role of gender. <i>Intelligence</i>, 68, 79-89.</p><p>Wright, M. F. (2020). The role of technologies, behaviors, gender, and gender stereotype traits in adolescents' cyber aggression. <i>Journal of interpersonal violence</i>, 35(7-8), 1719- 1738.</p></div><div data-bbox=)